

Sygn. akt III CZP 66/13

UCHWAŁA

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Grzegorz Misiurek

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa I. sp. z o.o. w T.

przeciwko W. – D. sp. z o.o. w W.

o zapłatę,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 21 listopada 2013 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w T.

postanowieniem z dnia 27 maja 2013 r.,

"Czy wytoczenie powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończonym następnie umorzeniem tego postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 zd. 2 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia?"

podjął uchwałę:

Wytoczenie powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończonym umorzeniem postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia.

Uzasadnienie

Powódka I., sp. z o.o. w dniu 16 stycznia 2012 r. wystąpiła z pozwem w elektronicznym postępowaniu upominawczym o zapłatę skapitalizowanych odsetek w kwocie 892,98 zł. W dniu 14 marca 2012 r. Sąd Rejonowy w L., Wydział cywilny wydał nakaz zapłaty, którym nakazał pozwanej W.-D. sp. z o.o. zapłacić powódce kwotę 892,98 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

Sprzeciw od nakazu zapłaty wniosła strona pozwana i sprawa została przekazana do rozpoznania przez Sąd Rejonowy w W., który wezwał powódkę do uzupełnienia braków pozwu na podstawie art. 505³⁷ k.p.c., a ze względu na niewykonanie tego zarządzenia umorzył postępowanie w sprawie.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2013 r., Sąd Rejonowy w T. oddalił powództwo I., sp. z o.o. o zapłatę odsetek dochodzonych poprzednio w elektronicznym postępowaniu upominawczym, uwzględniając zarzut W., sp. z o.o. przedawnienia roszczenia. Podniósł, że art. 505³⁷ k.p.c. nie przewiduje skutków umorzenia postępowania, niemniej skutki nieusunięcia braków pozwu wniesionego w postępowaniu elektronicznym są analogiczne, jak w przypadku zwrotu pozwu (art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c.), a więc nie wywiera on żadnych skutków prawnych. Przyczyny umorzenia postępowania na tej podstawie wskazują, że pozew nie wywołał skutków materialnych i z tego względu nie doszło do przerwy biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c., a w rezultacie dochodzone roszczenie o odsetki przedawniło się.

W apelacji powódka podniosła, że zarzut przedawnienia nie był uzasadniony, pomimo upływu trzyletniego terminu, gdyż jego bieg został przerwany w styczniu 2012 r., w wyniku wytoczenia powództwa o to samo roszczenie przed Sądem Rejonowym w L. w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Rozpoznając apelację powódki, Sąd Okręgowy w T. powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w zagadnieniu prawnym przedstawionym do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg przedawnienia przerywa się między innymi przez każdą czynność przed sądem przedsiębiorczą bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia. Taką czynnością procesową jest wniesienie przez powoda pozwu co do roszczenia nim objętego, a zatem także pozwu nakazowego w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Postępowanie elektroniczne jest odmianą postępowania upominawczego; odróżnia je wprowadzenie formy elektronicznej dokonywania czynności procesowych zarówno przez sąd, jak i przez powoda, a w ograniczonym zakresie także pozwanego.

Według art. 505³⁷ k.p.c. zmienionego ustawą z dnia 10 maja 2013 r., o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2013, poz. 654), po przekazaniu sprawy sądowi ogólnie właściwemu w przypadkach wskazanych w art. 505³³ § 1, art. 505³⁴ oraz art. 505³⁶ § 1 k.p.c. przewodniczący wzywa powoda do wykazania umocowania zgodnie z art. 68 zdanie pierwsze k.p.c. oraz dołączenia pełnomocnictwa zgodnie z art. 89 § 1 zdanie i drugie k.p.c., a po przekazaniu sprawy na podstawie art. 505³³ § 1 oraz art. 505³⁴ § 1 k.p.c. dodatkowo do uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu – w terminie dwutygodniowym pod rygorem umorzenia postępowania. W razie nieusunięcia tych braków, sąd umarza postępowanie.

Trafnie Sąd Okręgowy zauważył, że w tym wypadku, w przeciwieństwie do uregulowania dotyczącego zwrotu nieuzupełnionego pozwu (art. 130 § 2 k.p.c.) umorzenia postępowania zawieszono (art. 182 § 2 k.p.c.) i cofnięcia pozwu (art. 203 § 2 k.p.c.), brak zastrzeżenia, że pozew nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Skoro więc wniesienie pozwu nakazowego w elektronicznym postępowaniu nakazowym wywołuje przerwę biegu przedawnienia i brak unormowania, że w razie umorzenia tego postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 *in fine* k.p.c. pozew wniesiony nie wywołuje skutków materialnych, to istnieje podstawa do przyjęcia *a contrario* wniosku, że przez umorzenie postępowania materialne skutki jego wniesienia nie zostają unicestwione.

Poza tym przepisy kodeksu postępowania cywilnego stanowiące, że pozew nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa,

mają charakter wyjątkowy, gdyż wprowadzają odstępstwa od generalnej zasady, w świetle której pozew wywołuje wszystkie skutki prawne, które wynikają z ustawy, a więc także przerwanie biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Skoro w omawianej regulacji ustawodawca nie przewidział kolejnego wyjątku, to nie można go tworzyć w ramach zabiegów interpretacyjnych opartych na wykładni funkcjonalnej, pozostających w opozycji do wykładni językowej i systemowej art. 505³⁷ § 1 k.p.c.

Trzeba też zwrócić uwagę, że umorzenie postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. następuje na skutek cofnięcia przez powoda powództwa, natomiast do umorzenia postępowania w wypadku określonym w art. 505³⁷ k.p.c. dochodzi bez oświadczenia powoda o niepopieraniu żądania pozwu, któremu został co najmniej nadany bieg (art. 505³³ § 1 k.p.c.), albo było już uwzględnione roszczenie nakazem zapłaty, który został z urzędu uchylony (art. 505³⁴ k.p.c.), lub utracił on moc na skutek prawidłowo wniesionego przez pozwanego sprzeciwu (art. 505³⁶ k.p.c.). Wobec odmienności tych przyczyn nie można do rozpoznawanego wypadku stosować w drodze analogii unormowania zawartego w art. 203 § 2 k.p.c.

Przedstawiony kierunek wykładni nie jest nowy w judykaturze. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że cofnięcie żądania powoduje poważne skutki w postaci zniweczenia przerwy biegu przedawnienia, co wskazuje na potrzebę ścisłego stosowania do takiego cofnięcia przepisów o cofnięciu pozwu. Zaakceptowanie przez sąd cofnięcia dotychczasowego żądania powinno być wyrażone w orzeczeniu o umorzeniu postępowania i nie może go zastąpić domniemanie, że sąd, rozpoznając nowe żądanie, zaakceptował w ten sposób rezygnację powoda z roszczenia dotychczasowego. Przy zmianie jakościowej powództwa zniweczenie przerwy biegu przedawnienia co do pierwotnie zgłoszonego żądania nastąpi więc dopiero wtedy, gdy zachowane zostaną wymagania przewidziane w art. 203 k.p.c., a sąd wyrazi akceptację dla takiej zmiany przez umorzenie postępowania w zakresie roszczenia wcześniej zgłoszonego. W przeciwnym razie przerwa co do wcześniej zgłoszonego roszczenia nie ulega zniweczeniu, a bieg przedawnienia w tym zakresie rozpoczyna się na nowo po zakończeniu postępowania w sprawie (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 1958 r. 3 CR 464/57,

OSPiKA 1960, nr 11 poz. 290 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1988 r., III CZP 24/88, OSNCP 1989, nr 9, poz. 138).

Wbrew stanowisku wyrażonemu przez Sąd Okręgowy, przyczyny umorzenia postępowania na podstawie art. 505³⁷ k.p.c. nie są identyczne, jak w przypadku zwrotu pozwu na podstawie art. 130 § 2 k.p.c. Wezwanie na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. - jak podniesiono w literaturze - jest także związane z wymaganiem (ciężarem procesowym) przedstawienia przez powoda wszystkich twierdzeń i dowodów pod rygorem utraty prawa ich powoływania w toku dalszego postępowania. Poza tym w piśmiennictwie dominuje pogląd, że postępowanie przed sądem właściwości ogólnej jest kontynuacją postępowania w sprawie; skoro więc elektroniczny pozew otrzymał bieg, to można przyjąć, że czynność ta jako zmierzająca bezpośrednio do dochodzenia roszczenia zachowała swą skuteczność. Przekonuje także wyrażony w literaturze pogląd, że umorzenie postępowania z względu na niewykonanie przez powoda wezwania do uzupełnienia pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym dokonane po przekazaniu sprawy sądowi właściwości ogólnej nie powoduje ustania materialnoprawnych skutków związanych z jego wniesieniem.

Z tych względów należało przyjąć, że wytoczenie powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończonym umorzeniem postępowania na podstawie art. 505³⁷ § 1 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia.

Sąd Najwyższy podjął uchwałę na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.